

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: اعداد صلاة/نوافل/صلاة غفيلة

بجثمان در صلاة غفيلة بود، صاحب عروه اينطور فرمود: «المسئلة ۲: الأقوى استحباب الغفيلة، وهي ركعتان بين المغرب والعشاء ولكنها ليست من الرواتب»^۱.

مخشین عروه در اینجا حواشی زیادی دارند که به آنها اشاره می کنیم؛ آقا ضیاء الدین عراقی: "في القوة نظر لضعف سند الرواية واحتمال انطباقه على نافلة المغرب، فالأحوط أن يأتي بهما على خصوصيتهما بقصد ما في الذمة لا بقصد كونه نافلة المغرب أو غفيلة، وهكذا الأمر في صلاة الوصية". کاشف الغطاء: "الأولى بل الأحوط جعل الغفيلة والوصية نافلة المغرب لا نافلة مستقلة". مرحوم نائینی: "لكن الأولى أن لا يؤخرها وكذا صلاة الوصية أيضا عن ذهاب الشفق". امام رضوان الله عليه: "بل بين صلاة المغرب وسقوط الشفق الغربي على الأقوى".

خب واما بحث امروز این است که ما باید سراغ روایات برویم چون اتکاء فقهاء ما نیز به همین روایات بوده، در وسائل الشیعة جلد ۵ صفحه ۲۵۹ بابی منعقد شده تحت عنوان: "باب ۲۰: استحباب التنفل (خواندن نماز نافله) ولو برکعتین فی ساعة الغفلة وهي ما بین العشاءین".

خبر اول: ﴿محمد بن علي بن الحسين قال: قال رسول الله صلى الله عليه وآله، تنفلوا في ساعة الغفلة

ولو برکعتین خفیفین، فإنهما تورثان دار الكرامة، قال وفي خبر آخر دار السلام وهي الجنة، وساعة الغفلة ما بین المغرب والعشاء الآخرة.

وفي (العلل) عن أبيه، عن سعد (سعد بن عبدالله أبي خلف أشعري قمی مقام بسیار بالائی دارد شیخ هذه الطائفة و فقیهها و وجهها و از طبقه ۸ است)، عن أحمد بن أبي عبد الله البرقي (برق رود مکانی در اطراف قم بوده که احمد بن عبدالله برقی و پدرش از اهل آنجا بوده اند و ثقه و از طبقه ۷ می باشد) ، عن أبيه (محمد بن أبي عبدالله برقی)، عن زرعة (در مذهبش بحث است ولی مورد وثوق است)، عن سماعة (سماعة بن مهران که ثقه و از طبقه ۴ است) عن جعفر بن محمد، عن أبيه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وآله. (خبر با این سند صحیح می باشد).^۲

شیخ صدوق شش هزار روایت در من لایحضره الفقیه نقل کرده که چهار هزارتا از آنها مسند و دو هزارتا از آنها مرسل است که این خبر نیز از مرسلات صدوق می باشد، البته این خبر با چند سند ذکر شده که ما سند اول را خواندیم و صحیح می باشد.

خبر دوم: ﴿وفي (المصباح) عن هشام بن سالم (از طبقه ۴ و ۵ است و شیخ طوسی از طبقه ۱۲ می باشد منتهی طریق شیخ به هشام بن سالم صحیح می باشد و قبلاً گفتیم که این طرق در آخر جلد دوم جامع الرواة ذکر شده)، عن أبي عبد الله عليه السلام قال: من صلى بين العشاءين ركعتين يقرأ في الأولى الحمد وذا النون إذ ذهب مغاضبا إلي قوله: " وكذلك ننجي المؤمنين " وفي الثانية الحمد وقوله: " وعنده مفاتيح

^۲ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۵، ص ۲۴۹، ابواب صلوة المندوبة، باب ۲۰، حدیث ۱، ط الإسلامية.

^۱ العروة الوثقی، سید محمد کاظم یزدی، ج ۲، ص ۲۴۷، ط جماعة المدرسین.

غفيله را قبول نمی کند آیت الله خوئی می باشد که در مستند العروة فرموده اولاً خبر صدوق مرسل است و ثانیاً خبر شیخ طوسی که از هشام بن سالم نقل کرده نیز مرسل است و حجت نیست زیرا شیخ طوسی از طبقه ۱۲ و هشام بن سالم از طبقه ۴ و ۵ می باشد و کیف ماکان، فالسند بین مرسل و ضعیف فلا یصلح للتعویل، لذا نمی توانیم حکم به استحباب نماز غفيله کنیم و اگر کسی خواست بخواند باید به قصد رجاء بخواند.

اشکال استاد حفظه الله به کلام آیت الله خوئی:

اول: طریق شیخ طوسی به هشام بن سالم صحیح است و گفتیم که طرق شیخ در آخر جامع الرواة ذکر شده فلذا خبر از جهت ارسال ضعیف نیست.

دوم: ما روی عن الصدوق فی العلل نیز سندش صحیح بود و دلیل منحصر در آنچه شیخ از هشام بن سالم نقل کرده نیست و صاحب جواهر و آیت الله بروجردی نیز به همین خبر استناد کرده اند و بر فرض اگر سندش ضعیف بود عمل فقهاء و اصحاب ضعفش را جبران می کرد البته این اشکال ما مبنائی است چون آقای خوئی طبق مبنای خودشان فقط به سند نگاه می کنند و دیگر عمل یا اعراض اصحاب را موثر نمی دانند ولی ما عمل و اعراض اصحاب را در صحت سند موثر می دانیم.

بقیه بحث بماند برای فردا إن شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی

محمد و آله الطاهرین

الغیب لا یعلمها إلا هو " إلى آخر الآیة، فإذا فرغ من القراءة رفع یدیه وقال: " اللهم إني أسألك بمفتاح الغیب التي لا یعلمها إلا أنت أن تصلي علی محمد وآل محمد وأن تفعل بی کذا وكذا اللهم أنت ولی نعمتی، والقادر علی طلبتی، تعلم حاجتی فأسألك بحق محمد وآله لما قضيتها لی " وسأل الله حاجته أعطاه الله ما سأل.^۳

در مستدرک وسائل الشیعة جلد ۶ صفحه ۳۰۲ نیز روایاتی در باب صلاة غفيله نقل شده، من جمله این خبر: ﴿السید علی بن طاووس فی فلاح السائل : عن أحمد بن محمد الفامی ، عن محمد بن الحسن بن الولید ، عن الحسين بن الحسن بن أبان ، عن الحسين بن سعید ، عن فضالة بن أيوب ، عن إسماعیل بن أبي زياد ، عن أبي عبد الله علیه السلام عن أبيه قال : قال رسول الله صَلَّى الله علیه وآله : صَلُّوا فِي سَاعَةِ الْغَفْلَةِ وَلَوْ رَكَعَتَيْنِ ، فَإِنَّهُمَا توردان دار الكرامة﴾.^۴

احمد بن محمد بن الفامی نامش در رجال نیست و سند از این جهت ضعیف است.

صاحب جواهر در جواهر و آیت الله بروجردی در تبیان الصلاة نیز این روایاتی که تا به حالا از وسائل و مستدرک خواندیم را در باب صلاة غفيله ذکر کرده اند، بنابراین ما هم از نظر شهرت فتوائیه و هم از نظر روایات ادله محکمی بر نماز غفيله داریم و آن را یک صلاة مستقلی می دانیم که از طرف شارع امر به انجامش شده، فقط تنها کسی که استحباب شرعی نماز

^۳ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۵، ص ۲۴۹، ابواب صلوة المندوبة، باب ۲۰، حدیث ۲، ط الإسلامیة.

^۴ مستدرک وسائل الشیعة، محدث نوری، ج ۶، ص ۳۰۲، باب ۱۵، حدیث ۱.